

طاهریان نامه

سخنرانی به مناسبت بزرگداشت دکتر محمدرضا طاهریان در تعاونی دندان پزشکان ایران، ۲۹ دی ماه ۱۴۰۱

محمد ابراهیم ذاکر

دندان پزشک و پژوهشگر تاریخ پزشکی

Error! Bookmark not defined. دیدگاه‌های رازی در دندان‌پزشکی

Error! Bookmark not defined. پیش‌گفتار

Error! Bookmark not defined. چکیده‌ای از زیست‌نامه رازی

Error! Bookmark not defined. بی‌توجهی تاریخ پزشکی نگاران با رازی

Error! Bookmark not defined. پزشک فراندیش

Error! Bookmark not defined. داروساز نوگرا

Error! Bookmark not defined. کیمیاگر شیمیست

Error! Bookmark not defined. کیمیاگری که پایه‌های شیمی علمی را بنیاد نهاد

Error! Bookmark not defined. کوتاه سخنان رازی

۱۰ کتاب‌نامه

۱۰ نمایه کتاب و مقاله

ذکر
دکتر محمد ابراهیم

طاهریان نامه

طاهریان نامه

سخنرانی محمدابراهیم ذاکر، ۲۹ دی ماه ۱۴۰۱، به مناسبت بزرگداشت دکتر محمدرضا طاهریان در تعاونی دندان پزشکیان ایران

درود بیکران بر شما همکاران، همه دوستان و هم‌یاران [پیرامون سی هزار تن دندان‌پزشک ایرانی و ده‌ها هزار از ملیت‌ها دیگر] و بر جامعه دندان‌پزشکی ایران که خانه، مادر، پایه و اساس همه انجمن تخصصی و سازمان‌ها و مؤسسات مردم‌نهاد وابسته به این خانه و فرزندان کوچک و بزرگ، زن و مرد دندان‌پزشک این مادر کهن سال و پیر شصت و یک ساله‌اند.

هم‌چنین با درود بیکران و با یاد و ادای احترام آن هم با قامت تمام‌خم در برابر بنیان‌گزاران نه‌گانه زنده‌نام ایشان و بر پیر و مراد، بزرگ و سرورم دکتر محمدعلی افتخاری، افتخار جامعه دندان‌پزشکی و دهمین تن به جامانده از آن بنیان‌گزاران و سامان‌دهندگان، سایه‌اش مستدام که همواره نستوه، خستگی‌ناپذیر، بی‌همتا و یگانه این جامعه بزرگ دندان‌پزشکی بوده و هست

هم‌چنین درود بر بیش از هشت هزار یاور همراه مؤسسه مردم‌نهاد دیگر، یعنی همکاران دندان‌پزشک عضو تعاونی دندان‌پزشکان ایران، اعضای سابق، کنونی و لاحق هیأت‌مدیره تعاونی.

زیست‌نامه فرهنگی طاهریان

دکتر محمدرضا طاهریان تیرماه ۱۳۲۸ خ در نهاوند زاده شد. در تهران دوره نوجوانی و جوانی را گذراند. وی در سال ۱۳۴۸ وارد دانشکده دندان‌پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد شد و پس از آن دوباره به تهران بازگشت و کار درمانی خود را در آن آغاز کرد و در کنار آن به فعالیت‌های صنفی و شرکت در سازمان‌های مردم‌نهاد وابسته به دانش دندان‌پزشکی و انجمن‌های علمی دندان‌پزشکی، انجمن‌های ادبی و شرکت در تعاونی‌ها پرداخت.

ذاکر
دکتر محمدابراهیم

وی از سال ۱۳۶۴ وارد هیأت‌مدیره تعاونی دندان‌پزشکان شد. نخست با عنوان ساده یک عضو هیأت‌مدیره، سپس در کسوت ریاست آن و مدت‌های به عنوان مدیرعامل به گسترش تعاونی و افزایش فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تعاونی پرداخت.

تعاونی دندان‌پزشکان در زمان جنگ به مدیریت دکتر طاهریان به عنوان «تعاونی نمونه» و در ادامه نیز در سال ۱۳۹۶ به عنوان «تعاونی برتر» انتخاب شد.

طاهریان سه دوره هم‌نایب‌رئیس و خزانه‌دار انجمن دندان‌پزشکان ایران [جامعه دندان‌پزشکی] بود. او نخستین بار پانل تاریخ دندان‌پزشکی را درکنگره‌ها به راه انداخت و دو نمایشگاه عکس و یک موزه تدارک دید که در آن علاوه بر برخی کتاب‌ها و ابزارهای قدیمی، دستگاه پرداخت دکتر استپانیان (اولین دندان‌پزشک تحصیل‌کرده ایرانی) نیز وجود دارد.

دکتر طاهریان با سازماندهی اولین کارگاه‌های «کنترل عفونت» و ترجمه اولین کتاب در همین زمینه که با یاری همکارانش انجام گرفت، ۵۰۰۰ دلار از سازمان بهداشت جهانی برای تعاونی کمک مالی دریافت کرد.

در کارنامه فرهنگی و مطبوعاتی او عناوینی هم‌چون سردبیری خبرنامه دندان‌پزشکان، سردبیر خبرنامه و مدیر اجرایی مجله علمی جامعه دندان‌پزشکی، سردبیری مجله دندان‌پزشکی امروز بود.

طاهریان به هنگام داشتن ریاست چهل و هشتمین کنگره بین‌المللی جامعه دندان‌پزشکی، نمایشگاه عکس، نقاشی، هرگونه کاردستی دندان‌پزشکان و ویتترین کتاب‌های تألیفی ایشان را در معرض دید شرکت‌کنندگان آن دوره گذاشت.

افزون بر آن او توانست در پنجاهمین کنگره بین‌المللی با پیگیری‌های مادی و معنوی و همکاری مستقیم به چاپ کتابی در تاریخ دندان‌پزشکی کهن ایران زمین پرداخت. کتاب سیری در سه قرن دندان‌پزشکی ایران^۱ که دربرگیرنده دانش دندان‌پزشکی ایران و جهان اسلام از نه اندیشمندی ایرانی سه سده شکوفایی دانش پزشکی و دندان‌پزشکی (۲۳۶ - ۵۳۱ق) در دوران زرین تمدن ایران و جهان اسلام است که آغاز آن فردوس الحکمة طبری و پایانش کتاب‌های جرجانی است.

^۱ سیری در سه قرن دندان‌پزشکی ایران، تدوین، گردآوری و ترجمه محمدابراهیم ذاکر، انجمن دندان‌پزشکی ایران با همیاری مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، ۱۳۸۹خ.

کتاب‌های پزشکی گزینش شده در برگیرنده:

- (۱) فردوس الحکمة^۱ ابوالحسن علی فرزند سهل ربن طبری که کتاب خود را در سال ۲۳۶ق پیشکش متوکل عباسی کرده است. ترجمه به فارسی
- (۲) *مقالة في حفظ الاسنان واستصلاحها*^۲ ابوزید حنین فرزند عبادی (۱۹۴ - ۲۶۴ق). ترجمه به فارسی
- (۳) *الحاوي في الطب*^۳، جلد سوم بیماری‌های گوش، بینی، دهان و دندان. هم‌چنین جلد بیستم داروهای تکی الف - ز؛ جلد بیست و یکم داروهای تکی س - ی، رازی، ابوبکر محمد فرزند زکریا (۲۵۱ - ۳۱۳ق). ترجمه به فارسی.

^۱ فردوس الحکمة في الطب (نگارش: ۲۳۶ق)، ابوالحسن علی فرزند سهل ربن طبری (د: ۲۶۰ق)، پژوهش محمد زبیر صدیقی، چ برلین، ۱۹۲۸م؛ دیگر: معهد تاریخ العلوم العربية الاسلامية، دانشگاه فرانکفورت ۱۹۹۶م / ۱۴۱۶ق؛ برگردان علینقی منزوی و محمدابراهیم ذاکر، مرکز تحقیقات طب سنتی و مفردات پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، ۱۳۹۱خ؛ سیری در سه قرن، برگه ۲۱ - ۳۴.

^۲ *مقالة في حفظ الأسنان واللثة و استصلاحها*، ابوزید حنین فرزند اسحاق عبادی (۱۹۴ - ۲۶۴ق / ۸۰۹ - ۸۷۷)، تصحیح محمد فواد ذاکری، دارالقلم العربی، حلب، سوریه، ۱۹۹۶م / ۱۴۱۷ق؛ سیری در سه قرن، برگه ۴۰ - ۶۸.

^۳ *الحاوي في الطب جزء الثالث في أمراض الأذن والأنف و الأسنان، بیماری‌های گوش، بینی و دندان*، پژوهش از روی دست‌نوشته‌های کهن کتابخانه پهلوری و اسکوریال، وزارت فرهنگ هندوستان، چاپخانه مجلس دایره المعارف عثمانی، حیدرآباد دکن هند، ۱۳۷۵ق / ۱۹۵۵م؛ پژوهش و برگردان محمدابراهیم ذاکر، مرکز تحقیقات طب سنتی و مفردات پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، ۱۳۹۱خ؛ سیری در سه قرن، برگه ۱۸۴ - ۲۱۳.

الحاوي في الطب، جزء العشرون، في الأدوية المفردة، الف - الزاء، رازی، ابوبکر محمد فرزند زکریا (د: ۳۱۳ق / ۹۲۵م)، مجلس دایره المعارف، عثمانی، حیدرآباد، دکن، هند، ۱۳۸۷ق / ۱۹۶۷م، کتاب بیستم، داروهای تکی (ا - ز)، پژوهش و برگردان محمدابراهیم ذاکر، مرکز تحقیقات طب سنتی و مفردات پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ۱۳۹۵خ. سیری در سه قرن، برگه ۱۸۴ - ۲۱۳.

الحاوي في الطب، الجزء الحادي والعشرون، في الأدوية المفردة، السین - الیاء، رازی، ابوبکر محمد فرزند زکریا (د: ۳۱۳ق / ۹۲۵م)، مجلس دایره المعارف، عثمانی، حیدرآباد، دکن، هند، ۱۳۸۸ق / ۱۹۶۸م، کتاب بیست و یکم، داروهای تکی (س - ی)، پژوهش و برگردان محمدابراهیم ذاکر، مرکز تحقیقات طب سنتی و مفردات پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ۱۳۹۵خ. سیری در سه قرن، برگه ۷۶ - ۱۸۲.

- ۴) منصورى في الطب^۱، رازی، ابوبکر محمد فرزند زکریا (۲۵۱ - ۳۱۳ق). ترجمه به فارسی.
- ۵) تقاسیم العلل^۲، رازی، ابوبکر محمد فرزند زکریا (۲۵۱ - ۳۱۳ق). ترجمه به فارسی.
- ۶) هدایة المتعلمین في الطب^۳ اخوینی بخارایی، ابوبکر ربیع فرزند احمد (د: ۳۷۳ق). فارسی کردن متن دری.
- ۷) معالجات البقراتیة^۴، ابوالحسن احمد فرزند محمد طبری (د: ۳۵۹ق). ترجمه به فارسی از یک متن خطی.
- ۸) کامل الصناعة الطبیة^۵، علی اهوازی زرتشتی فرزند عباس (ز: ۳۷۷ق). ترجمه به فارسی از یک متن خطی.
- ۹) مفتاح الطب و منهاج الطلاب^۶، ابن هندو، ابوالفرج علی فرزند حسین فرزند هندو (د: ۴۲۰ق). ترجمه به فارسی.

^۱ المنصوري في الطب، محمدزکریای رازی(۲۵۱-۳۱۳ ق / ۸۶۵ - ۹۲۵م)، پژوهشگر دکتر حازم بکری صدیقی، معهد المخطوطات العربیه، کویت، ۱۴۰۸ق / ۱۹۸۷م، برگردان محمدابراهیم ذاکر، موزه تاریخ پزشکی ایران وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی تهران، ۱۳۸۷خ؛ سیری در سه قرن، برگه ۲۱۵ - ۲۴۹.

^۲ تقاسیم العلل، التقسیم و التشجیر، ابوبکر محمد فرزند زکریای رازی (۲۵۱-۳۱۳ ق / ۸۶۵ - ۹۲۵م)، پژوهش دکتر صبحی محمود حمامی، معهد التراث العلمي العربي، حلب، سوریه، ۱۴۱۲ق / ۱۹۹۲م؛ گروه‌بندی و تشخیص افتراقی بیماری‌ها (تقاسیم العلل، التقسیم و التشجیر)، ابوبکر محمد فرزند زکریای رازی (۲۵۱-۳۱۳ ق / ۸۶۵ - ۹۲۵م)، پژوهش و برگردان محمدابراهیم ذاکر، زیر نظر حسن اتوکش، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی ایران، ۱۴۰۰خ. سیری در سه قرن، برگه ۲۴۰ - ۲۵۰.

^۳ هدایة المتعلمین في الطب، ابوبکر ربیع فرزند احمد اخوینی، بخاری، جلال متینی، چاپ دوم، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۱خ؛ سیری در سه قرن، برگه ۲۵۲ - ۲۶۱.

^۴ معالجات البقراتیة، ابوالحسن طبری، سده چهارم، کتاب یکم و دوم، پژوهشگر فواد سزگین، ۱۹۹۰م / ۱۴۱۰ق، چاپ فرانکفورت - آلمان، فاکسمیله از دست‌نوشته کتابخانه ملک - تهران، شماره ۴۴۷۴؛ سیری در سه قرن، برگه ۲۶۲ - ۳۳۳.

^۵ کامل الصناعة الطبیة، الکناش الملکی، علی فرزند عباس اهوازی مجوسی (ز: ۳۷۲ق / ۹۸۳م)، چ. بولاق، قاهره، ۱۲۹۴ق؛ دیگر: انجمن تاریخ دانش‌های عربی و اسلامی، دانشگاه فرانکفورت - آلمان، ۱۹۹۶م / ۱۴۱۷ق؛ ؛ سیری در سه قرن، برگه ۳۳۵ - ۴۰۱.

^۶ مفتاح الطب و منهاج الطلاب، ابن هندو علی فرزند حسین فرزند هندو (د: ۴۲۰ ق)، به کوشش دکتر محقق و دانش پژوه، چ تهران، ۱۳۶۸خ؛ سیری در سه قرن، برگه ۴۰۴ - ۴۰۶.

ذاکر
دکتر محمدابراهیم

۱۰) **قانون في الطب**^۱، ابن سینا، شیخ‌الرئیس ابوعلی حسین فرزند عبدالله (۳۷۰ - ۴۲۸ق)، ترجمه به فارسی (۱۱) **یادگار**^۲، زین‌الدین ابوالفضائل سید اسماعیل فرزند حسین جرجانی (۴۳۴ - ۵۳۵ق / ۱۰۴۲ - ۱۱۴۰م). فارسی کردن متن دری و برداشت بخش‌های از آن از یک متن خطی.

۱۲) **ذخیره خورازمشاهی**^۳، زین‌الدین ابوالفضائل سید اسماعیل فرزند حسین جرجانی (۴۳۴ - ۵۳۵ق / ۱۰۴۲ - ۱۱۴۰م). فارسی کردن متن دری و برداشت بخش‌های از آن از یک متن خطی.

۱۳) **أعراض الطيبة**^۴، زین‌الدین ابوالفضائل سید اسماعیل فرزند حسین جرجانی (۴۳۴ - ۵۳۵ق / ۱۰۴۲ - ۱۱۴۰م). فارسی کردن متن دری.

هم‌چنین سردبیری مجله فرهنگی «دانش و مردم» بخشی دیگر از فعالیت‌های اجتماعی فرهنگی اوست. افزون بر آن مقالات و سروده‌هایی در مجلاتی، همانند چیستا، آدینه، دنیای سخن، کتاب سخن و برخی روزنامه‌های کثیرالانتشار ثبت کرد.

^۱ قانون في الطب، حسین فرزند عبدالله ابن‌سینا (۳۷۰ - ۴۲۸ق)، داراحیاء التراث العربی، بیروت - لبنان؛ برگردان عبدالرحمان شرف‌کندی (هه‌زار)، انتشارات سروش، چاپ هشتم، تهران، ۱۳۸۵خ؛ قانون في الطب، ابن‌سینا- دارصادر، بیروت، د. ت؛ قانون في الطب لابن‌سینا، پژوهش ابراهیم شمس‌الدین، موسسه اعلمی، بیروت، لبنان، ۱۴۲۵ق / ۲۰۰۵م؛ سیری در سه قرن، برگه ۴۱۵ - ۵۲۶.

^۲ یادگار، زین‌الدین ابوالفضائل سید اسماعیل فرزند حسین جرجانی (۴۳۴ - ۵۳۵ق / ۱۰۴۲ - ۱۱۴۰م)، پژوهش مهدی محقق، دانشگاه تهران، ۱۳۸۲خ؛ سیری در سه قرن، برگه ۵۳۲ - ۵۳۶.

^۳ ذخیره خورازمشاهی، زین‌الدین ابوالفضائل سید اسماعیل فرزند حسین جرجانی (۴۳۴ - ۵۳۵ق / ۱۰۴۲ - ۱۱۴۰م)، فکسیمیل به کوشش دانش‌پژوه، افشار، چ تهران، ۱۳۴۴خ. ← (ذخیره‌ف)، و چاپ پنج کتاب به کوشش دکتر محمد رضا محرری فرهنگستان علوم پزشکی ۱۳۸۰خ؛ سیری در سه قرن، برگه ۵۳۷ - ۶۱۸.

^۴ أعراض الطيبة و المباحث العالییة، زین‌الدین ابوالفضائل سید اسماعیل فرزند حسین جرجانی (۴۳۴ - ۵۳۵ق / ۱۰۴۲ - ۱۱۴۰م)، پژوهش حسن تاج‌بخش، دانشگاه تهران، ۱۳۸۴خ؛ سیری در سه قرن، برگه ۶۱۹ - ۶۴۷.

نخستین مجموعه شعر او با نام «آوازه‌های خاکستر» در سال ۱۳۷۸ خ در ویتترین نمایشگاه‌های کتاب‌فروشی‌های تهران و شهرستانی‌ها به نمایش درآمد^۱.

دومین مجموعه نیز به نام «من جهان را می‌سرایم» در مرداد ۱۳۹۸ خ منتشر شد^۲.

گوشه‌ای از زندگی اجتماعی، فرهنگی و صنفی طاهریان

- ۱- طاهریان بارها در هیأت‌مدیره انجمن دندان‌پزشکی ایران (همان جامعه دندان‌پزشکی ایران) شرکت داشت؛
- ۲- و بیش از چهار دهه مدیرعامل و رییس هیأت‌مدیره تعاونی دندان‌پزشکان ایران؛
- ۳- بیش از سه دهه مدیرمسئول و سردبیر ماهنامه دندان‌پزشکی امروز و سردبیر خبرنامه انجمن دندان‌پزشکی ایران و نشریه علمی انجمن بود؛
- ۴- راه‌اندازی کلینیک درمان ویژه برای کودکان نیازمند و معلول ذهنی؛
- ۵- راه‌اندازی گالری هنری مینا؛
- ۶- انتشار کتاب‌های دندان‌پزشکی؛
- ۷- راه‌اندازی موزه تاریخ دندان‌پزشکی؛
- ۸- ریاست کنگره ۴۸ انجمن دندان‌پزشکی ایران؛
- ۹- سرودن شعر و انتشار دو کتاب دیوان و مجموعه اشعار، همکاری در ساخت فیلم، انتشار مقالات در زمینه‌های گوناگون، به ویژه تاریخ علم و نقدهای اجتماعی، فرهنگی و ادبی در نشریات معتبر کشور؛
- ۱۰- وی مدت‌ها هم در زمان حیات زنده‌نام استاد بزرگ پرویز شهریاری و پس از درگذشت او به انتشار چندین شماره مجله وزین علمی، ادبی، اجتماعی و تاریخی دانش و مردم همت گماشت و مدتی صاحب امتیاز و مدیرمسئول آن بود

^۱ آوازه‌های خاکستری (حماسه حسین منصور حلاج)، محمدرضا طاهریان، انتشارات اشاره، تهران، ۱۳۷۸ خ، ۸۸ برگه.

^۲ من جهان را می‌سرایم، محمدرضا طاهریان، نشر افکار، تهران، ۱۳۹۸ خ.

دکتر محمد ابراهیم

... این گوشه‌ای از کارنامه کاری مردی است که بیشتر عمر خود را در در حوزه دندان پزشکی و فعالیت‌های اجتماعی چه وابسته به این رشته و چه در مسائل اجتماعی و فرهنگی جامعه‌اش صرف کرده است.

وی با آن که دست به گریبان بیماری بود، ولی توانست تا اندازه‌ای بر آن پیروز بشود تا بتواند بازهم بخواند، بنویسد و بسراید و فعالیت‌های صنفی و اجتماعی بتواند بازهم دنبال نماید.

کاش ما جلسه‌ای تنها و تنها برای بازگ کردن خدمات ارزشمند طاهریان به تعاونی و انجمن دندان‌پزشکان ایران کهن و جامعه دندان پزشکی امروز و خیلی کهن‌تر می‌گذاشتیم که می‌توانستیم شنیدار گفتگوهای بیشتری از همکاران نزدیک و دوستان هم‌داستانش باشیم که حقی سنگین و درازمدت، نزدیک به چهار دهه برای این دو سازمان مردم‌نهاد داشته و دارد؛ البته هنوز دیر نشده ریاست محترم جامعه دندان پزشکی می‌توانند، قولی در راستا برگزاری بزرگ‌داشتی دیگر برای وی در افتتاحیه؛ یا اختتامیه کنگره بین‌المللی جامعه در همین بهار آتی بدهند و اقدام بدادن بالاترین نشان فرهنگی، تاریخ علم‌دانی، بیشترین سهم در داشتن فعالیت‌های صنفی به ایشان کنند که کوچکترین ارزش گذاری به فعالیت‌های بسیار زیاد او در این چهار دهه است.

طاهریان در میان دندان‌پزشکان جزو نخستین کسانی بود که در هر راه گام گذاشت برنامه کارهای آن را به گونه تشکیلاتی طرح می‌کرد و به اجرا می‌رساند.

دکتر شمس شریعت تربقان استاد پاتولوژی و آموزگار زیستی من کتابی با نام نخستین‌ها در دانش پزشکی دارد که این طاهریان نیز مصداق بارز یکی از آنان به شمار می‌رود.

نخستین کلینیک سیار دندان پزشکی آشنایی من با این مرد بزرگ در نخستین سال دهه هشتاد و در تعاونی دندان‌پزشکان ایران بود، سپس نخستین همکاری من با او دو ماه پس از زمین‌لرزه ۱۳۸۲ بم زمین‌لرزه‌ای بود با بزرگی ۶٫۶ ریشتر که در ساعت ۵:۲۶ بامداد روز جمعه ۵ دی ۱۳۸۲ که بیش از سی هزار نفر از دست رفتند و صدها هزار خانوار بی‌خانمان شدند. من با راهنمایی او دو هفته آغازی اسفند همان سال را در اتوبوس از کار افتاده شرکت واحد

دکتر محمد ابراهیم

با دو دستگاه یونیت راه‌اندازی کرده بود به درمان زلزله‌دگان بم پرداختم و سال بعد نیز دو هفته دیگر میهمان ایشان بودم.

روند آشنایی ما پیش رفت تا آن که در سال ۱۳۸۹ با همراهی دانشگاه علوم پزشکی ملی ایران (شهید بهشتی) و انجمن دندان‌پزشکان و انجمن علمی اخلاق و تاریخ پزشکی ایران کتاب سیری در سه قرن دانش دندان پزشکی ایران را به چاپ رساند و در کنگره اردیبهشت ۱۳۸۹ گمان می‌کنم پنجاهم به نمایش گذاشته شد، سپس چندین سال با او در مجله دندان پزشکی امروز همراهی کردم.

نخستین کارگاه کنترل عفونت از سوی تعاونی برگزاری کارگاه‌های کنترل عفونت در تهران و همه شهرستان‌ها از سال ۱۳۷۱ خ بود که به دنبال آگاهی سازمان بهداشت جهانی از گزارش کار این کارگاه‌ها ۵۰۰۰ دلار کمک مالی بلاعوض به تعاونی شد. و در کنار آن ترجمه شده کتاب کنترل عفونت و مواد دندان‌گریک را چاپ کند.

نخستین مرکز کمک به کودکان با معلولیت ذهنی و تنی نخستین کلینیک درمان رایگان را با نصب یک یونیت دست‌دوم در مرکز توان بخشی حضرت علی برپا کرد که با کمک خیرین فعالیتش رونق گرفت.

مرکزی را نیز در شیرخوارگاه آمنه؛

نخستین مرکز درمان کودکان کار را در جنوب شهر تهران راه‌اندازی کرد؛

طاهریان خود و خانواده‌اش را در معرض زخم‌های گشنده‌ای گذاشت که پیامد فعالیت‌های صنفی او و از سوی بدخواهانش بود. زخم‌های نشسته بر تن طاهریان و برخورد ترکش‌های آن‌ها به خانواده‌اش نتیجه پاک‌دستی او در طول انجام این فعالیت‌ها بوده است.

هیچ دندان‌پزشک آشنا به فعالیت‌های طاهریان پیدا نمی‌شود که بدو در مسائل مالی بدبین باشد، حتی دشمنان دوست‌نمایش در گفتگوهای عمومی و خصوصی درباره‌اش او را پاک‌نهاد، پاک‌دست به شمار می‌آورند.

دکتر محمد ابراهیم

طاهریان اینک پس چهار دهه فعالیت پاک با توطئه برخی دسیسه‌چینان به دام دادگستری افتاده است و محکومش کرده‌اند، ولی هنوز حکم نهایی بدو نداده‌اند، در حالی که اعضای هیأت‌مدیره سابق (منظور به هنگام اتهام‌زنی دستگاه قضای ایران به او) او را در این زمینه مبری و پاک می‌دانند.

گویا نتوانستند او را از این محکومیت برهانند، با این که وی بی‌نیاز از هرگونه درخواست کمک است، چون آن را هزینه فعالیت‌های اجتماعی و انسان‌دوستانه خود می‌داند، ولی بر همه دندان‌پزشکان با محوریت و فرماندهی جامعه دندان‌پزشکی ایران و تعاونی انجمن دندان‌پزشکی واجب است که همراه او در تقبل همه زیان‌های مادی وارده بر او باشند.

با سپاس از شما اندیشمندان و فرهیختگان دندان‌پزشک حاضر در این نشست و درود بر همه دندان‌پزشکان سراسر جهان، به ویژه پارسی‌نویسان و پارسی‌گویانشان

ذکر
دکتر محمد ابراهیم

کتاب‌نامه

نمایه کتاب و مقاله

أغراض الطبية و المباحث العلابية، زين الدين ابوالفضائل سيد اسماعيل فرزند حسين جرجاني (۴۳۴ - ۵۳۵ق / ۱۰۴۲ - ۱۱۴۰م)، پژوهش حسن تاج‌بخش، دانشگاه تهران، ۱۳۸۴خ.

آوازه‌های خاکستری (حماسه حسین منصور حلاج)، محمدرضا طاهریان، انتشارات اشاره، تهران، ۱۳۷۸خ، ۸۸ برگه.
تقاسیم العلل، التقسیم و التشجیر، ابوبکر محمد فرزند زکریای رازی (۲۵۱-۳۱۳ق / ۸۶۵-۹۲۵م)، پژوهش دکتر صبحی محمود حمامی، معهد التراث العلمي العربي، حلب، سوریه، ۱۴۱۲ق / ۱۹۹۲م؛ گروه‌بندی و تشخیص افتراقی بیماری‌ها (تقاسیم العلل، التقسیم و التشجیر)، ابوبکر محمد فرزند زکریای رازی (۲۵۱-۳۱۳ق / ۸۶۵-۹۲۵م)، پژوهش و برگردان محمدابراهیم ذاکر، زیر نظر حسن اتوکش، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی ایران، ۱۴۰۰خ.

الحاوي في الطب جزء الثالث في أمراض الأذن و الأنف و الأسنان، بیماری‌های گوش، بینی و دندان، پژوهش از روی دست‌نوشته‌های کهن کتابخانه پهلوانی و اسکوریال، وزارت فرهنگ هندوستان، چاپخانه مجلس دایره‌المعارف عثمانی، حیدرآباد دکن هند، ۱۳۷۵ق / ۱۹۵۵م؛ پژوهش و برگردان محمدابراهیم ذاکر، مرکز تحقیقات طب سنتی و مفردات پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، ۱۳۹۱خ.

الحاوي في الطب، الجزء الحادي و العشرون، في الأدوية المفردة، السین - الیاء، رازی، ابوبکر محمد فرزند زکریا (د: ۳۱۳ق / ۹۲۵م)، مجلس دایره‌المعارف، عثمانی، حیدرآباد، دکن، هند، ۱۳۸۸ق / ۱۹۶۸م، کتاب بیست و یکم، داروهای تکی (س - ی)، پژوهش و برگردان محمدابراهیم ذاکر، مرکز تحقیقات طب سنتی و مفردات پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ۱۳۹۵خ. سیری در سه قرن، برگه ۷۶-۱۸۲.

الحاوي في الطب، جزء العشرون، في الأدوية المفردة، الف - الزاء، رازی، ابوبکر محمد فرزند زکریا (د: ۳۱۳ق / ۹۲۵م)، مجلس دایره‌المعارف، عثمانی، حیدرآباد، دکن، هند، ۱۳۸۷ق / ۱۹۶۷م، کتاب بیستم، داروهای تکی (ا - ز)، پژوهش و برگردان محمدابراهیم ذاکر، مرکز تحقیقات طب سنتی و مفردات پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ۱۳۹۵خ.

خبرنامه انجمن دندان پزشکی ایران، به سردبیر دکتر محمدرضا طاهریان به همراه سروده‌هایش. ذخیره خوارزمشاهی، زین‌الدین ابوالفضائل سید اسماعیل فرزند حسین جرجانی (۴۳۴ - ۵۳۵ق / ۱۰۴۲ - ۱۱۴۰م)، فکسیمیل به کوشش دانش‌پژوه، افشار، چ تهران، ۱۳۴۴ خ. ← (ذخیره ف)، و چاپ پنج کتاب به کوشش دکتر محمد رضا محرری فرهنگستان علوم پزشکی ۱۳۸۰ خ.

سیری در سه قرن دندان پزشکی ایران، تدوین، گردآوری و ترجمه محمدابراهیم ذاکر، انجمن دندان پزشکی ایران با همیاری مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، ۱۳۸۹ خ. طاهریان‌نامه، سخنرانی محمدابراهیم ذاکر، ۲۹ دی‌ماه ۱۴۰۱، به مناسبت بزرگداشت دکتر محمدرضا طاهریان در تعاونی دندان‌پزشکان ایران.

فردوس الحکمة فی الطب (نگارش: ۲۳۶ق)، ابوالحسن علی فرزند سهل ربن طبری (د: ۲۶۰ق)، پژوهش محمد زبیر صدیقی، چ برلین، ۱۹۲۸م؛ دیگر: معهد تاریخ العلوم العربیة الاسلامیة، دانشگاه فرانکفورت ۱۹۹۶م / ۱۴۱۶ق؛ برگردان علینقی منزوی و محمدابراهیم ذاکر، مرکز تحقیقات طب سنتی و مفردات پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، ۱۳۹۱ خ.

قانون فی الطب، حسین فرزند عبدالله ابن‌سینا (۳۷۰ - ۴۲۸ق)، داراحیاء التراث العربی، بیروت - لبنان؛ برگردان عبدالرحمان شرفکندی (هه‌ژار)، انتشارات سروش، چاپ هشتم، تهران، ۱۳۸۵ خ؛ قانون فی الطب، ابن‌سینا - دارصادر، بیروت، د. ت؛ قانون فی الطب لابن‌سینا، پژوهش ابراهیم شمس‌الدین، موسسه اعلمی، بیروت، لبنان، ۱۴۲۵ق / ۲۰۰۵م. کامل الصناعة الطبیة، الکناش الملکی، علی فرزند عباس اهوازی مجوسی (ز: ۳۷۲ق / ۹۸۳م)، چ. بولاق، قاهره، ۱۲۹۴ق؛ دیگر: انجمن تاریخ دانش‌های عربی و اسلامی، دانشگاه فرانکفورت - آلمان، ۱۹۹۶م / ۱۴۱۷ق؛ سیری در سه قرن، برگه ۳۳۵ - ۴۰۱.

کنترل عفونت و مواد دندان‌گریک، ترجمه گروهی دندان‌پزشک، تهران، ۱۳۷۱ خ. ماهنامه دندان پزشکی امروز، به سردبیر دکتر محمدرضا طاهریان به همراه سروده‌هایش. مجله آدینه، سروده‌هایی از محمدرضا طاهریان.

دکتر محمد ابراهیم ذاکر

مجله چیستا، سروده‌هایی از محمدرضا طاهریان.

مجله دانش و مردم، به سردبیر دکتر محمدرضا طاهریان به همراه سروده‌هایش.

مجله دنیای سخن، سروده‌هایی از محمدرضا طاهریان.

مجله کتاب سخن، سروده‌هایی از محمدرضا طاهریان.

معالجات البقراطیة، ابوالحسن طبری، سده چهارم، کتاب یکم و دوم، پژوهشگر فواد سرگین، ۱۹۹۰ م / ۱۴۱۰ ق، چاپ فرانکفورت - آلمان، فاکسمیله از دست‌نوشته کتابخانه ملک - تهران، شماره ۴۴۷۴.

مفتاح الطب و منهج الطلاب، ابن هندو علی فرزند حسین فرزند هندو (د: ۴۲۰ ق)، به کوشش دکتر محقق و دانش پژوه، چ تهران، ۱۳۶۸ خ.

مقالة في حفظ الأسنان و اللثة و استصلاحها، ابوزید حنین فرزند اسحاق عبادی (۱۹۴ - ۲۶۴ ق / ۸۰۹ - ۸۷۷)، تصحیح محمد فواد ذاکری، دارالقلم العربی، حلب، سوریه، ۱۹۹۶ م / ۱۴۱۷ ق.

من جهان رامی سرایم، محمدرضا طاهریان، نشر افکار، تهران، ۱۳۹۸ خ.

المنصوري في الطب، محمدزکریای رازی (۲۵۱-۳۱۳ ق / ۸۶۵ - ۹۲۵ م)، پژوهشگر دکتر حازم بکری صدیقی، معهد المخطوطات العربیة، کویت، ۱۴۰۸ ق / ۱۹۸۷ م، برگردان محمدابراهیم ذاکر، موزه تاریخ پزشکی ایران وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی تهران، ۱۳۸۷ خ؛ سیری در سه قرن، برگه ۲۱۵ - ۲۴۹.

المنصوري في الطب، محمدزکریای رازی (۲۵۱-۳۱۳ ق / ۸۶۵ - ۹۲۵ م)، پژوهشگر دکتر حازم بکری صدیقی، معهد المخطوطات العربیة، کویت، ۱۴۰۸ ق / ۱۹۸۷ م، برگردان محمدابراهیم ذاکر، موزه تاریخ پزشکی ایران وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی تهران، ۱۳۸۷ خ.

نخستین‌ها، دکتر شمس شریعت تربقان استاد پاتولوژی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۹۳ خ.

هدایة المتعلمین في الطب، ابوبکر ربیع فرزند احمد اخوینی، بخاری، جلال متینی، چاپ دوم، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۱ خ.

ذاکر
دکتر محمدابراهیم

یادگار، زین‌الدین ابوالفضائل سید اسماعیل فرزند حسین جرجانی (۴۳۴ - ۵۳۵ ق / ۱۰۴۲ - ۱۱۴۰ م)، پژوهش مهدی محقق، دانشگاه تهران، ۱۳۸۲ خ.

طاهریان‌نامه

۱۳

ذکر
دکتر محمد ابراهیم